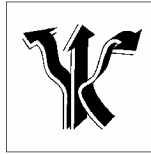

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

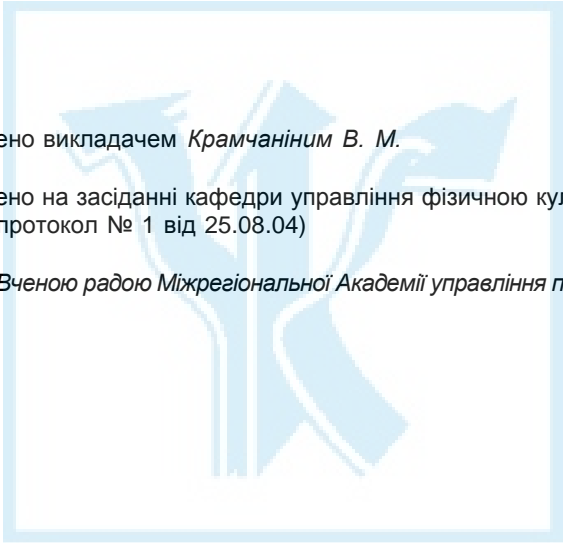
**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни**

**“ПІДПРИЄМНИЦТВО У ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ
ТА СПОРТІ”**

(для магістрів спеціальності “Фізичне виховання”)

МАУП

Київ 2004

Підготовлено викладачем *Крамчаніним В. М.*

Затверджено на засіданні кафедри управління фізичною культурою і спортом (протокол № 1 від 25.08.04)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Крамчанін В. М. Навчальна програма дисципліни “Підприємництво у фізичній культурі та спорті” (для магістрів спеціальності “Фізичне виховання”). — К.: МАУП, 2004. — 16 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Підприємництво у фізичній культурі та спорті”, теми практичних занять, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, контрольні питання, список рекомендованої літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета дисципліни “Підприємництво у фізичній культурі та спорті” — висвітлити питання та елементи підприємницької діяльності у галузі фізичної культури та спорту і показати, що орієнтація на ринок як пріоритетний напрямок діяльності підприємства — виробника товарів чи послуг зумовить його економічне зростання.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів з основами підприємницької діяльності в галузі “Фізична культура та спорт”;
- навчити визначати найбільш економічно привабливий шлях фінансово-економічної діяльності підприємства;
- навчити розраховувати прибуток підприємства як основний показник рентабельності;
- навчити аналізувати стан та проблеми забезпечення підприємницької діяльності в галузі “Фізична культура та спорт”.

У результаті вивчення дисципліни студенти мають *знати*:

- предмет, завдання та науково-методичні основи підприємницької діяльності в галузі “Фізична культура та спорт”;
- особливості підприємницької діяльності в галузі “Фізична культура та спорт”;
- джерела фінансування підприємницької діяльності;
- проблеми та недоліки розвитку підприємницької діяльності в галузі “Фізична культура та спорт” в Україні;

уміти:

- користуватися спеціальною та науково-методичною літературою;
- розраховувати прибуток підприємства та визначати можливі напрямки його розподілу;
- визначати оптимальну ціну на послуги підприємства;
- охарактеризувати конкурентоспроможність підприємства на ринку в галузі “Фізична культура та спорт”.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“ПІДПРИЄМНИЦТВО У ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ ТА СПОРТІ”

№ пор.	Назва теми
1	Основи підприємництва в спорті
2	Підприємницький дохід
3	Організація виробництва галузі “Фізична культура та спорт”
4	Ціноутворення на ринку послуг фізичної культури та спорту
5	Конкуренція та конкурентоспроможність на ринку послуг фізичної культури та спорту
6	Інновація та підприємництво

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни

“ПІДПРИЄМНИЦТВО У ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ ТА СПОРТІ”

Тема 1. Основи підприємництва в спорті

Поняття підприємництва.

Малий спортивний бізнес: переваги й недоліки, причини невдач.

Організаційно-правові форми підприємницької діяльності.

Джерела фінансування утворення нового підприємства.

Фінансовий менеджмент у спорту: сутність і завдання.

Фінансове планування.

Особливості організації підприємницької діяльності у сфері спортивних послуг.

Література [1–10]

Тема 2. Підприємницький дохід

Виручка з реалізації, витрати.

Балансовий і чистий прибуток.

Структура витрат.

Альтернативні витрати та економічний прибуток.

Розподіл підприємницького доходу.

Література [11–20]

Тема 3. Організація виробництва галузі “Фізична культура та спорт”

Розробка ідеї.

Формування та оптимізація характеристик послуг.

Технологія проектування послуг фізичної культури та спорту.

Література [1; 7–9; 21–24]

Тема 4. Ціноутворення на ринку послуг фізичної культури та спорту

Ціна: поняття та функції.

Види цін.

Регулювання цін в умовах ринкової економіки.

Цінові проблеми ринку.

Формування ціни на послуги фізичної культури та спорту.

Пристосування ціни на послуги фізичної культури та спорту.

Література [12; 25–30]

Тема 5. Конкуренція та конкурентоспроможність на ринку послуг фізичної культури та спорту

Поняття, види й особливості конкуренції галузі “Фізична культура та спорт”

Фактори конкурентоспроможності послуг фізичної культури та спорту.

Основні підходи до оцінки конкурентоспроможності послуг фізичної культури та спорту.

Методика оцінки конкурентоспроможності послуг фізичної культури та спорту.

Література [14; 27; 31–34]

Тема 6. Інновація та підприємництво

Основні канали реалізації інновацій.

Форми реєстрації та поширення інновацій.

Література [1; 9; 17; 18; 35–39]

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1. Визначення переваг і недоліків різних типів підприємств.

Практичне заняття 2. Прибуток підприємства: балансовий, чистий, економічний.

Практичне заняття 3, 4. Визначення прибутку підприємства за виручкою та витратами.

Практичне заняття 5, 6. Розрахунок витрат виробництва за вихідними даними в умовах досконалої конкуренції.

Практичне заняття 7. Розрахунок витрат виробництва навчання плаванню.

Практичне заняття 8, 9. Розрахунок ціни ринкової рівноваги.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота складається з двох теоретичних питань і задачі. Варіант контрольної роботи студент вибирає за останньою цифрою номера своєї залікової книжки.

Загальний обсяг контрольної роботи має становити щонайбільше 20 сторінок формату А4. Наприкінці роботи необхідно навести список використаної літератури, зазначити дату виконання і поставити підпис.

Після перевірки викладачем контрольної роботи і одержання позитивної оцінки студент допускається до заліку.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Поняття підприємництва, функції та мета діяльності.
2. Особливості конкуренції на ринку послуг фізичної культури та спорту.
3. Задача 1, варіант 1.

Варіант 2

1. Економічна свобода як основна передумова розвитку підприємництва.

2. Поняття конкуренції. Її види на ринку послуг фізичної культури і спорту.
3. Задача 1, варіант 2.

Варіант 3

1. Роль підприємницької діяльності у розвитку економіки.
2. Модель фізкультурно-спортивної послуги та її характеристика.
3. Задача 1, варіант 3.

Варіант 4

1. Фінансовий менеджмент у спорті.
2. Цінові проблеми ринку галузі “Фізична культура та спорт”.
3. Задача 1, варіант 4.

Варіант 5

1. Джерела фінансування створення нового підприємства.
2. Фінансове планування на підприємстві галузі “Фізична культура та спорт”.
3. Задача 1, варіант 5.

Варіант 6

1. Виручка з реалізації продукції, її складові.
2. Роль держави на ринку послуг фізичної культури і спорту.
3. Задача 2, варіант 6.

Варіант 7

1. Витрати, їх види та структура.
2. Оподаткування на ринку послуг фізичної культури і спорту.
3. Задача 2, варіант 7.

Варіант 8

1. Поняття ціни. Її види та функції.
2. Фактори і оцінка конкурентоспроможності фірми на ринку послуг фізичної культури і спорту.
3. Задача 2, варіант 8.

Варіант 9

1. Прибуток підприємства, його види.
2. Регулювання цін в умовах ринкової економіки.
3. Задача 2, варіант 9.

Варіант 10

1. Цінова політика на ринку послуг фізичної культури і спорту.
2. Інновації та підприємництво у сфері фізичної культури і спорту.
3. Задача 2, варіант 10.

Задача 1

Тренер з виду спорту Попов працював у спортивному клубі, де отримував щомісячну зарплату у сумі 500 грн. Він вирішив відкрити власну спортивну школу. Для цього він:

1. Забрав з банку свої заощадження, які зберігав на строковому депозиті під 25 % річних (розмір заощаджень наведений у табл. 1).
2. Прийняв на роботу двох помічників (розмір їх зарплати наведений в табл. 1).
3. Домовився орендувати спортивний зал за 300 грн у місяць.
4. Взяв позичку в банку у розмірі 20000 грн під 30 % річних на придбання додаткового обладнання.
5. Зареєструвався як приватний підприємець (без утворення юридичної особи). Як платник єдиного податку він має сплачувати щомісяця до бюджету 200 грн і по 100 грн за кожного працівника.
6. Загальні витрати на обладнання становлять 70000 грн, витрати на електроенергію — 2000 грн.

Наприкінці першого року він підрахував свої прибутки. За наведеними у табл. 1 даними розрахуйте, чи доцільним було починати власну справу.

Таблиця 1

Найменування статті	Показник за варіантами				
	1	2	3	4	5
Виручка з реалізації, грн.	125 000	130 000	132 000	135 000	140 000
Розмір заощаджень у банку, грн.	50 000	53 000	55 000	60 000	62 000
Зарплата найманих працівників, грн.	300	350	370	400	450

Розв'язування

- I. 1. Розрахувати витрати на зарплату найманих працівників:
сума витрат = місячна ставка × кількість робітників × кількість місяців.
2. Розрахувати плату за кредит:
розмір плати за кредит = (сума кредиту × ставку відсотка): 100 %;
плата за кредит і повернення позички = сума кредиту + плата за кредит.
3. Розрахувати загальну суму витрат.
- II. Розрахувати валовий (балансовий) прибуток підприємця за перший рік діяльності:
валовий прибуток = виручка з реалізації — витрати.
- III. Розрахувати чистий прибуток.
чистий прибуток = валовий прибуток — податкові платежі.
- IV. Розрахувати економічні (внутрішні) витрати:
 1. Втрачена зарплата в спортивному клубі.
 2. Втрачені доходи від зберігання заощаджень у банку.
 3. Разом економічні витрати становлять: п.1 + п.2.
- V. Розрахувати економічний прибуток і зробити висновки, чи варто було починати власну справу:
економічний прибуток = чистий прибуток — економічні витрати.

Задача 2

Залежність попиту і пропозицій занять у спортивній секції від ціни на абонементний квиток наведена в табл. 2 у вигляді формул.

Таблиця 2

Номер варіанта	Обсяг попиту	Обсяг пропозицій
6	$Q_d = 100 - P + 10$	$Q_s = 100 - 8 \cdot (0,1 \cdot P)$
7	$Q_d = 30 - P$	$Q_s = 15 + 2P$
8	$Q_d = 40 - 2P$	$Q_s = 10 + 3P$
9	$Q_d = 25 - 2P$	$Q_s = 5 + 3P$
10	$Q_d = 18 - P^2$	$Q_s = P^2$

Примітка: Q_d — обсяг попиту; Q_s — обсяг пропозицій; P — ціна.

1. Побудувати на одному графіку криві попиту та пропозиції.
2. Визначити графічно рівноважну ціну (опустити перпендикуляр з точки перетину графіків попиту та пропозиції на вісь ціни).
3. Визначити алгебраїчно рівноважну ціну:

$$Q_d = Q_s;$$

$$100 - P + 10 = 100 - 8 \cdot (0,1 \cdot P).$$

Визначити рівноважну ціну P .

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Поняття підприємництва.
2. Власність. Формування ринкової системи господарювання.
3. Малий спортивний бізнес. Переваги і недоліки.
4. Причини невдач у малому спортивному бізнесі.
5. Функції та мета підприємницької діяльності.
6. Економічна свобода як основна передумова розвитку підприємництва.
7. Роль підприємницької діяльності в розвитку економіки.
8. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності
9. Особливості місцезнаходження нового підприємства галузі фізичної культури і спорту.

10. Фінансовий менеджмент у спорті: сутність і завдання.
11. Джерела фінансування створення нового підприємства.
12. Особливості організації підприємницької діяльності.
13. Виручка з реалізації, її складові.
14. Прибуток: балансовий, чистий. Їх визначення.
15. Структура витрат.
16. Альтернативні витрати. Економічний прибуток.
17. Розподіл підприємницького доходу.
18. Етапи розробки ідеї організації виробництва.
19. Модель фізкультурно-спортивної послуги та її характеристика.
20. Базові та нормативні критерії організації діяльності.
21. Основні напрямки проектування послуг фізичної культури та спорту.
22. Поняття ціни, її функції.
23. Види цін.
24. Регулювання цін в умовах ринкової економіки.
25. Цінові проблеми ринку галузі "Фізична культура і спорт".
26. Етапи формування ціни.
27. Завдання цінової політики.
28. Розрахунок витрат виробництва за визначений період.
29. Вибір методу ціноутворення.
30. Аналіз цін на послуги конкурентів.
31. Знижки на ринку послуг фізичної культури і спорту.
32. Цінова дискримінація, умови її дотримання.
33. Поняття конкуренції.
34. Види конкуренції.
35. Особливості конкуренції на ринку послуг фізичної культури і спорту.
36. Фактори конкурентоспроможності.
37. Оцінка конкурентоспроможності: основні підходи.
38. Етапи оцінки конкурентоспроможності.
39. Показники оцінки конкурентоспроможності.
40. Канали реалізації інновацій.
41. Форми реєстрації інновацій.
42. Поширення інновацій.
43. Ціна ринкової рівноваги, умови її додержання.

44. Графічний метод визначення ціни ринкової рівноваги.
45. Алгебраїчний метод визначення ціни ринкової рівноваги.
46. Дефіцит: методи визначення.
47. Надлишок: методи визначення.
48. Фінансове планування на підприємстві галузі “Фізична культура і спорт”.
49. Роль держави на ринку послуг фізичної культури та спорту.
50. Особливості нецінової конкуренції у сфері фізичної культури та спорту.
51. Визначення попиту на послуги.
52. Принципи ціноутворення.
53. Облікова функція ціни.
54. Функція збалансування попиту та пропозиції.
55. Стимулююча функція ціни.
56. Розподільча функція ціни.
57. Собівартість. Економічні елементи собівартості.
58. Податок на додану вартість як складова ціни.
59. Пільги з податку на додану вартість у галузі фізичної культури і спорту.
60. Фінансування у борг: особливості, переваги й недоліки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Кузин В. В.* Предпринимательство в зарубежном спорте. — М., 1993.
2. *Жестяников Л. В.* Физическая культура и спорт: современные проблемы и современные решения // Теория и практика физ. культуры. — 2000. — № 3. — С. 48
3. *Лихачев О. Е.* Предпринимательство в физической культуре и спорте — одна из основных проблем повышения квалификации специалистов / О. Е. Лихачев, Н. В. Романенкова // Актуальные проблемы дополнительного профессионального образования в сфере физической культуры, спорта и туризма: Материалы науч.-практ. конф. — М., 2001. — Ч. 1. — С. 95–98

4. Уваров В. Н. Физическая культура и спорт в условиях экономической реформы // Теория и практика физ. культуры. — 1991. — № 9. — С. 11–13
5. Власова В. М. Основы предпринимательской деятельности. — М., 1994
6. Соболев С. Н. Предпринимательство (начало бизнеса). — К., 1994.
7. Примак Т. А. Планирование деятельности предприятий: Конспект лекций. — К.: МАУП, 1998.
8. Примак Т. А. Руководство по планированию деятельности предприятия. — К.: Влад и Влада, 1998.
9. Примак Т. О. Економіка підприємств: Навч. посіб. — К., 1999.
10. Енеслер П. Ринкова економіка для бізнесменів-початківців / Пер. з нім. О. Логвиненко. — К.: Вік, 1992.
11. Кутепов М. Е. Финансово-коммерческая деятельность международных спортивных федераций // Теория и практика физ. культуры. — 1991. — № 9. — С. 55
12. Литвин А. Т. Ценообразование спортивно-оздоровительных услуг как составная часть эффективного маркетинга // Физическое воспитание студентов творческих специальностей. — Харьков, 2002. — № 3. — С. 3–8
13. Економіка підприємства / С. Ф. Покропивний та ін. — К., 1995
14. Романов А. Н., Лукасевич И. Я. Оценка коммерческой деятельности предпринимательства. Опыт зарубежных корпораций. — М., 1993.
15. Задоя А. А, Петруня Ю. Е. Основы экономики. — Днепропетровск: Академия управления, бизнеса и права, 1995.
16. Заруба О. Д. Основи фінансового аналізу та менеджменту: Навч. посіб. — К.: УФТМБ, 1995.
17. Менеджмент и экономика физической культуры и спорта: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / М. И. Золотов, В. В. Кузин, М. Е. Кутепов. — М., 2003
18. Экономика физической культуры и спорта: Учеб. пособие для ин-тов физ. культуры. / Ред. В. У. Агеевец. — М.: ФиС, 1993

19. *Нікбахт Е., Гропеллі А.* Фінанси. — К.: Вік, Глобус, 1992.
20. *Фінанси* / Под ред. В. М. Родионовой. — М.: Финансы и статистика, 1995.
21. *Бабич А. М.* Проблемы развития и эффективности использования материально-технической базы физической культуры и спорта в условиях перехода к рыночной экономике / А. М. Бабич, В. З. Насретдинова, А. К. Цыганков // Теория и практика физ. культуры. — 1991. — № 9. — С. 20–23
22. *Сысоев В. И.* Финансирование российского спорта // Теория и практика физ. культуры. — 2000. — № 1. — С. 36–37
23. *Березин Й.* Маркетинг и исследование рынков. — М.: Рус. и деловая лит., 1999.
24. *Фінансове право* / За ред. Л. К. Воронової. — К.: Вентурі, 1995.
25. *Зеленукин В. В.* Экономический анализ в условиях хозяйственной деятельности спортивных сооружений // Теория и практика физ. культуры. — 1991. — № 9. — С. 46–50
26. *Купите билетик: Олимпиада-2000: Отовсюду о разном // Легкая атлетика.* — 1998. — № 4–5. — С. 22
27. *Шитова Н. И.* Рынок и маркетинг в сфере физической культуры и спорта // Теория и практика физ. культуры. — 1991. — № 9. — С. 13–17
28. *Войчак А. В.* Маркетинг: Навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни. — К.: Вид-во КНЕУ, 1999.
29. *Герасимчук В. Г.* Маркетинг: теорія і практика: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 1994.
30. *Долішній М. І., Вачевський М. В., Скотний В. І.* Маркетинг для менеджера. — Стрий: Просвіта, 1993.
31. *Степанова О. Н.* Маркетинг в сфере физической культуры и спорта. — М., 2003.
32. *Балабанова Л. В.* Оптовая торговля: маркетинг и коммерция. — М.: Экономика, 1990.

33. *Голубков Е. П.* Маркетинг: стратегии, планы, структуры. — М.: Дело, 1995.
34. *Котлер Ф.* Маркетинг, менеджмент. Анализ, планирование, внедрение и контроль. — СПб.: Питер, 1998.
35. *Акчурин Р. К.* Периодизация экономического развития международного олимпийского движения / Р. К. Акчурин, С. Г. Александров, Д. А. Кружков, С. О. Павлов // Тенденции развития спорта высших достижений и стратегия подготовки высококвалифицированных спортсменов в 1997–2000 гг.: Материалы Всерос. науч.-практ. конф. — М., 1997. — С. 40–51
36. *Алексеев С. В.* Маркетинг физической культуры и спорта: особенности типологии способов прогнозирования продаж на продукцию предприятий спортивного бизнеса / С. В. Алексеев, С. Н. Петренко // Сборник научных трудов ВНИИФК, 2000 г. — М., 2001. — С. 202–206
37. *Герчикова И. Н.* Международное коммерческое дело. — М.: Междунар. коммерческие отношения, 1996.
38. *Скороходов Н. М.* Современные тенденции в развитии любительского и профессионального спорта в международном олимпийском движении // Актуальные проблемы физической культуры: Материалы региональной науч.-практ. конф. — Ростов н/Д, 1995. — Т. 1. — С. 29–32
39. *Власов А.* Эволюция современного отечественного спорта // Человек в мире спорта: Новые идеи, технологии, перспективы: Тез. докл. Междунар. конгр. — М., 1998. — Т. 2. — С. 331–332

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Підприємництво у фізичній культурі та спорті”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Підприємництво у фізичній культурі та спорті”	4
Теми практичних занять	6
Вказівки до виконання контрольної роботи	6
Завдання для контрольних робіт	6
Контрольні питання	10
Список рекомендованої літератури	12

Відповідальний за випуск *Н. В. Медведєва*
Редактор *О. І. Маєвська*
Комп'ютерне верстання *Т. В. Кулік*

МАУП

Зам. № ВКЦ-1950

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП